

NOVINOVÁ ZÁSILKA

Vydává Českomoravská psychologická společnost

Kladenská 48, 160 00 Praha 6

tel.: 02/316 3185, e-mail: cmps@ecn.cz

URL: <http://www.ecn.cz/org/cmps>

Podávání novinových zásilek povolila Česká pošta, s.p.,
Odstěpný závod Praha, čj. nov 6102/96 ze dne 4. 9. 1996

Čtvrtletní

Z P R A V O D A J

Českomoravské psychologické
společnosti

č. 34/1998

Ve spolupráci s Unií psychologických asociací ČR

červen 1998

Vážení a milí přátelé,
program Psychologických dnů v Olomouci 10. - 12. 9. 1998 je v zásadě hotov a konečné přípravy jsou v plném proudu. Podrobnosti naleznete v tomto Zpravodaji, těšíme se, že se v Olomouci v hojném počtu sejdem. Zatím se přihlásilo téměř 140 osob, neměli byste chybět ani Vy. Kdo jste se snad opomněli přihlásit, můžete tak učinit ještě dodatečně, ovšem ubytování již zajistit nemůžeme.

S věcí společného zájmu by měl být předmětem jednání a schvalování **Etický kodex**, jehož pracovní verzi připravenou PhDr. Eduardem Urbanem Vám v tomto čísle předkládáme k diskusi, návrhům a připomínkám, které můžete adresovat přímo dr. Urbanovi (Malá Štěpánská 7, 120 00 Praha 2).

Olomoucké setkání bude příležitostí k informování psychologické obce o nejrůznějších odborných akcích. Tyto informace v rámci konference rádi zpřístupníme na nástěnkách za režijní příspěvek.

Počátkem května t.r. se některým našim významným psychologům dostalo **ocenění** za jejich zásluhy. Prof. Zdeněk Matějček obdržel medaili ministra školství. K 650. výročí založení University Karlovy obdrželi pamětní medaili Jaromír Janoušek, Josef Langmeier, Jaroslav Madlafousek, Jiří Odehnal, Marie Severová, Jan Srnec a Eduard Urban. Radujeme se s nimi a upřímně gratulujeme.

Přejeme krásné léto a těšíme se nashledanou v Olomouci.

Za radu Jaroslav Šturma

Éthický kodex ČMPS 1998 (Návrh)

1. Preambule

Tento kodex je soubor pravidel, kterými by se měli od doby uvedení v platnost, tj. od ..., řídit ČMPS a všichni její členové a členky. Vročení "1998" signalisuje v prvé řadě historické okolnosti, za kterých tento kodex vznikl. Je to doba nejen konce 2. a přechodu do 3. tisíciletí po Kristu, ale i doba, která byla označena jako konec novověku a jako první globální revoluce. Vyznačuje se zvláště pluralitou hodnocení, postojů a názorů. Aby bylo možno dosáhnout konsensu potřebného pro demokratické přijetí a schválení tohoto kodexu, bylo třeba jej koncipovat a formulovat střídavě, avšak tak, aby umožnil přijetí ČMPS, jejích členů a členek do příslušných evropských struktur.

Vročení "1998" vyjadřuje rovněž, že se od počátku počítá s tím, že až se ukáže potřeba toho, bude nahrazen jiným, pokud možno lepším.

2. Éthické principy

2.1 Respektování práv

ČMPS a její členové a členky (dále jen ČMPS) respektuje aktuální obecná a speciální práva člověka, zákony státní, resp. národní a mezinárodní. Jsou-li nábožensky apod. věřící, mohou respektovat zákony Boží apod. Mezi těmito obligacemi by nemělo docházet ke konfliktům.

2.2 Profesní kvalifikace

Potřebná psychologická kvalifikace se dosahuje pregraduálním, graduálním a dalším celoživotním vzděláváním a sebevzděláváním ve smyslu vědomostí, výcviku dovedností a výchova ve smyslu předávání a osvojování si etických norem. Je třeba být schopen a tuto kvalifikaci v případě potřeby prokázat.

2.3 Zodpovědnost

Psychologové a psycholožky by měli být připraveni, aby nesli důsledky svých činů a opomenutí.

3. Respektování speciálních práv a důstojnosti

3.1 Psychologové a psycholožky respektují rozdílná práva dle věku, rodu (pohlaví) a sexuální orientace, rasy, ethnické skupiny národa, náboženství, světonázoru, jazyka, socioekonomického statutu, role, postižení, vzdělání apod.

3.2 Psychologové a psycholožky se varují praktik, které souvisí s nečestnými sklony.

3.3 Psychologové a psycholožky chápou svoje profesní činnosti jako službu jedincům, se kterými vstupují do profesních vztahů, služby společnosti a lidstvu, event. Bohu apod.

3.4 Z těchto služeb plyne právo na přiměřenou odměnu, jejíž kvalita a kvantita se orientuje společenským konsensem.

4. Zachování soukromí a důvěrnosti informací

4.1 V profesionálním kontaktu jako i v jiném dochází k nabývání a výměně informací, jejich transformacím apod. Psychologové a psycholožky jsou vázáni v tom smyslu, že nabytých informací event. vlivu nepoužijí v rozporu se zájmy svých klientů apod.

4.2 Je třeba, aby učinili potřebná opatření proti úniku informací.

4.3 Respekt k soukromí musí psychologové a psycholožky zachovávat i po bezprostředním ukončení profesního vztahu, avšak normy v tomto směru nejsou zcela jasné.

5. Profesní smlouvy

5.1 Je žádoucí, aby profesní činnosti, vztahy a důsledky byly vyjádřeny v jasné formě (dohodě, kontraktu), z které by mělo být patrné, že uživatel profesních psychologických služeb s nimi souhlasí, pokud je toho schopen. Případy, které se tomu vymykají, podléhají zvláště naléhavě kompetentní supervisi, která je podle okolností žádoucí i jinak.

5.2 Za dodržování uzavřeného kontraktu a jeho integrity má v první řadě odpovědnost psycholog či psycholožka, což však nezbujuje etické spoluodpovědnosti i uživatele či uživatelku psychologických služeb.

6. Respektování kolegiálních práv

6.1 Zvláště je třeba zdůraznit obligátní dodržování kolegiálních práv, jmenovitě práv autorských a to i v mezinárodním styku.

7. Závaznost Éthického kodexu ČMPS 1998

Jak uvedeno výše, je daný kodex závazný pro ČMPS, její členy a členky od okamžiku jeho přijetí podle stanov ČMPS; její členové jsou povinni, aby se s kodexem neprodleně seznámili.

Zpracoval: PhDr. Eduard Urban, 12. 5. 1998.

(K pravopisu: éta není epsilon, théta není teta, jak bylo za minulého režimu.)

PŘEDBĚŽNÝ PROGRAM PSYCHOLOGICKÝCH DNŮ

(Olomouc, 10. - 12. 9. 1998)

Čtvrtek 10. 9. - 12.30 hod. Slavnostní zahájení

Program v plénu:

PhDr. Eduard Urban - *Psychologie pro 3. tisíciletí*

I.

Prof. PhDr. Jiří Hoskovec, prof. PhDr. Josef Švancara, doc. PhDr. Vladimír Řehan, PhDr. Hana Junová: *Historie Psychologické společnosti a české psychologie od r. 1927 po současnost*

Prof. Josef Brožek: *Historiografie české psychologie*

II.

PhDr. Miluše Havlínová, CSc.: *Psychologické výzvy pro výchovu a vzdělávání ve 3. tisíciletí*

Prof. Josef Švancara: *Teorie mysli*

III.

Valné shromáždění ČMPS

Tématické okruhy pro jednání v paralelně probíhajících sekcích
(11. 9. - 12. 9. 98)

1. Psychologové, psycholožky a jejich psychologičtí potomci.

(12. 9. dopoledne)

Prof. PhDr. Mojmir Svoboda, CSc.: *Kontinuita a diskontinuita ve vzdělávání psychologů*

Dále aktivně vystoupí Eduard Urban, Hana Junová, Hana Drábková ad.

2. Psychologie a zdraví (11. 9. v odpoledne)

PhDr. Jana Kordačová: *Perzistencia iracionality a možnosti jej prekonávania*

Doc. PhDr. Evžen Řehulka, CSc.: *Charakteristiky zdraví učitelek*

PhDr. Marie Blahutková: *Nové pohledy na pohybovou aktivitu ve školní tělesné výchově vedoucí ke zdraví*

PhDr. Danka Čechová, PhD.: *Životný štýl vegetariánov*

PhDr. Emil Šiška, J. Opavský, H. Opavská: *Experimentální stres a autonomní regulace srdeční činnosti*

Michal Šafář, stud.: *Některé aspekty agresivity jako osobnostního rysu sportovce*

3. Kvantitativní a kvalitativní výzkum v psychologii (11. 9., celý den)

Prof. PhDr. Vladimír Smékal, CSc.: *Kvalitativní přístup jako metodologie nové psychologie*

PhDr. Irena Štěpaníková, PhDr. Ivo Čermák: *Vztah mezi kvalitativním a kvantitativním výzkumem: střet dvou paradigmat nebo cesta k spolupráci?*

Mgr. Radvan Bahbouh: *Struktura pravdě podobného příběhu*

Doc. PhDr. St. Štech, CSc.: *Výzkum z pohledu kulturní psychologie*

PhDr. Ivo Čermák, CSc.: *Hermeneuticko-narativní přístup k validitě interpretace nálezů v kvalitativně pojatém psychologickém výzkumu*

PhDr. Daniel Heller: *Metodologie v krizi*

Mgr. Tomáš Urbánek: *Problematika síly testu v kontextu kvantitativního výzkumu v psychologii*

PhDr. Luděk Kolman: *Krombachovy alfy v Delfách. Metodické sdělení o hodnotových preferencích*

Mgr. Petr Břichcín, doc. PhDr. Milan Břichcín, CSc.: *Ukázka využití počítačových programů při psychologické diagnostice*

Doc. PhDr. Petr Macek, CSc., PhDr. Lída Osecká, CSc.: *Zkoumání sebesystému a identity*

PhDr. Marek Blatný, CSc.: *Metody výzkumu sebepojetí*

Ph.D. Yuri Kovaliov (Rusko): *Subjektive preferences in witness testimony - paired comparisons as useful approach*

Doc. Mgr. Iva Stuchlíková: *Existuje motivační styl?*

Mgr. Radovan Šikl, PhDr. Ivo Čermák, CSc.: *Proč jsou psychologické teorie srozumitelné všem lidem?*

4. Psychologické poradenství a škola (12. 9. dopoledne)

Dr. Agnieszka Pietrzyk (PLR): *Children Facing Poverty: Chances and Threats of Their Emotional Development*

PhDr. Bohumíra Lazarová: *Predikce školní úspěšnosti žáka*

PhDr. Kateřina Chamoutová: *Problematika návratu dětí po závažných úrazech hlavy do vyučovacího procesu*

PhDr. Zdeněk Mičák: *K problematice školní anxiety*

PhDr. PaedDr. Jarmila Kotasová, Dr.: *Etiopatogeneze úzkosti a její projevy u dětí předškolního věku*

PhDr. Isabella Pavelková: *Typizování žáků učitelem*

Doc. PhDr. Stanislav Štech: *Náročnost učitelství jako "nemožného" povolání - pohledy klinického psychologa*

PhDr. Danka Čechová, PhD.: *Možnosti adlerovskej psychológie pri vzdelávaní učiteľov*

PhDr. Dorota Kopasová, CSc.: *Intervenčný program prosociálneho správania so zameraním na prevenciu závislosti u detí na 1. stupni ZŠ*

Doc. PhDr. Jiří Mareš: *Nové podněty pro rozvoj školní psychologie*

5. Psychologická péče o jedince v průběhu životní dráhy

(11. 9. v odpoledne)

PhDr. Eva Procházková a kol.: *Raný vývoj českých a amerických dětí podle metody KID: možný vliv různého výchovného přístupu*

PhDr. Daniela Sobotková a kol.: *Užití druhého vydání vývojových škál podle Bayleyové (BSID-II) u českých dětí*

PhDr. Ivan Pavlas: *Hodnotová orientace adolescentů*

PhDr. Irena Sobotková: *Psychologické aspekty mateřství starších žen*

PhDr. Štefan Balkó: *Hodnocení psychických stavů u psychiatrických pacientů*

PhDr. Jiří Dan: *Vývoj identifikace s vlastním pohlavím*

Emil Komárik: *Sebeobraz a jeho změny u suicidantů a homosexuálů*

PhDr. Dana Štěrbová: *Ženy v období střední dospělosti a jejich děti (zkušenosti z poradenské praxe)*

6. Zvláštnosti ženské psychiky a ženské životní situace

(12. 9. dopoledne)

PhDr. Zdena Chovancová: *Reflexe psychosociálních zvláštností ženské role*

PhDr. Marie Čermáková: *Ženská životní situace v sociologické perspektivě*

Alena Plháková: *Rozdíly v implicitní teorii inteligence mužů a žen*

Mgr. Iveta Kudláčková: *Žena v mateřství*

PhDr. Jana Vašková: *Anima ženy*

PhDr. Petr Macek: *Průběh identity v adolescenci*

PhDr. Jana Vašková, PhDr. Zdena Chovancová: *Žena v nemoci*

PhDr. Ivo Čermák: *Žena a mýty o agresi*

7. Jedinec a společnost. Kriminalita, drogy aj. sociální patologie.

(11. 9. dopoledne)

PhDr. Jaromír Janoušek: *Prožívání civilizačních proměn a reprodukce kulturních významů a vzorců*

Ivan Lukšík: *Sociálna konštrukcia nekonformity mládeže, žijúcej doma a vo výchovných zariadeniach*

PhDr. Hana Válková: *Program Speciálních olympiád jako intervence v životě adolescentů s mentální retardací*

PhDr. Zlata Sedláčková: *Zvládání drogového problému v příhraničním okrese Tachov*

PhDr. Josef Falář, CSc.: *Monitorování drogové scény a sociálního klimatu mládeže*

Doc. PhDr. Pavel Řičan: *Krutost jako prožitek*

PhDr. Alena Marešová: *Kriminalita mládeže a kriminalita páchaná na mládeži v ČR v 90. letech.*

Doc. PhDr. Ing. Pechačová Zdeňka, Joseph Hrabá, F. O. Lorenz: *Dopad kriminality na duševní zdraví české populace*

PhDr. Alena Potašová: *Komplexná pomoc obetiam násilia*

PhDr. Ludmila Čírtková: *Psychologie oběti*

JUDr. Mgr. Joža Spurný: *Možnosti aplikace výchozích principů přístupu zaměřeného na člověka (Person Centered Approach) do výsledkové interakce*

Mgr. Beáta Mihinová: *Riešenie sociálnych dilem s normatívnym obsahom*

PhDr. František Baumgartner, PhDr. Miroslav Frankovský: *Strategie zvládání náročných situací v kontexte osobnostních charakteristik*

8. Manželství a rodina. (11. 9. dopoledne)

PhDr. Jana Procházková: *Problematika sy CAN u nás*

Vaska Stancheva (BLR): *Parents with moderately intellectual disabled children - sources of stress and coping strategies.*

Doc. PhDr. Vladimír Täubner, CSc.: *Kreativní strategie v sexuální výchově a jejich možný podíl na sebeprojekci dítěte*

PhDr. Jarmila Koluchová: *Teorie a praxe v oblasti psychické deprivace a náhradní rodinné péče v uplynulých letech*

9. Psychologie náboženství (11. 9. dopoledne)

PhDr. Michal Stríženec: *Glosolália - možnosti jej skúmania*

Ch. A. Lewis (Irsko): *Personality and Religion: An examination of the "obsessional practitioner"*

Doc. PhDr. Pavel Řičan: *Pohled psychologa na českou náboženskou scénu*

10. Klinická psychologie a patopsychologie (11. 9. odpoledne)

Mgr. Tomáš Rodný: *Nové psychologické přístupy v péči o děti po těžkých kraniocerebrálních poraněních*

Mgr. Marek Preiss: *Psychosociální program překonávání válečných traumat v Bosně*

Ivan Sármany Schuller: *Prokrastinácia - osobnostné koreláty*

PhDr. Petr Kulišťák: *Mozek a mozeček (kognitivní funkce cerebella)*

PhDr. Blanka Šestáková: *Je spolupráce s psychologem při neodkladné péči nadbytečná?*

11. Tématicky volná sdělení (12. 9. dopoledne)

Dr. Olga Deineka (Rusko): *Personal adaptation to market condition*

Mgr. Marek Preiss: *Psychologie v armádě - jak dál?*

Doc. PhDr. Jiří Kulka, CSc.: *Podpis jako egoprojekce*

Emília Ficková: *Dimenzie a determinanty copingového správania u adolescentov*

PhDr. Bohumír Chalupa: *Informační paradigma a modely sémantických sítí v psychologických experimentech*

Doc. PhDr. Vladimír Řehan, Panajotis Cakirpaloglu: *Některé soc. psychol. charakteristiky mladé populace v ČR*

Mgr. Petr Bajan: *Sociálnopsychologický pohľad na nové informačné technológie*

PhDr. Stephen Jones (Anglie): *The relationship of nationality status and personality factors in knowledge work activity*

Workshop (11. 9. odpoledne):

PhDr. Ivana Veltrubská: *Životní scénáře profesionálních "pomahačů"*

Postery (11. 9. odpoledne):

Doc. PhDr. Jiří Kulka, CSc.: *Brněnský institut grafoanalýzy*

Ivan Lukšík a kol.: *Sexuální spokojnost žien*

Ph.D. Janna Balakshina (Rusko): *Determination of psychological development of juvenile personality*

PhDr. Miroslav Polišenský a kol.: *Aktivní metody výuky psychologie osobnosti a sociální psychologie pro studenty ekonomie*

PhDr. František Baumgartner a kol.: *Úloha noriem v stratégiach správania: Možnosti rozlíšenia sociálnych a personálnych noriem.*

Ve čtvrtek 10. 9. večer bude kulturní program a v pátek se bude konat neformální společenský večer. V pátek 11. 9. v 17.00 hod. se bude konat sněm Unie psychologických asociací ČR.

Akce sekcí

Českomoravská psychologická společnost - sekce klin. psychologie
Pracovní skupina pro psychologii při České pediatrii spol. ČLS JEP
Psychologická sekce Psychiatrické společnosti ČLS JEP

pořádají společně
97. klinicko-psychologický den,

který se koná 12. října 1998 od 9.00 do 13.00 ve velkém sále Lékařského domu, Sokolská 31, Praha 2.

Koordinátor: PhDr. Eduard Urban

Téma: **Transakční analýza v diagnostice, terapii a supervizi**

Program bude uveřejněn v příštím čísle Zpravodaje.

Za spolupředatele KPD se těší na shledání

PhDr. Miluše Havlínová, CSc.

Pracovní skupina pro náboženskou psychologii

pořádá v úterý 13. října 1998, 16 - 18 hod. pracovní schůzi v budově Kanceláře AV ČR, Národní 3, Praha 1, II. patro, místn. č. 205.

Referát, resp. autoreferát již obhájené diplomové práce (1997):

Mgr. Ing. Miloš Neumann: **Psychologické aspekty celibátu u mužů** (ved. PhDr. Vendula Junková, konzultanti doc. ThDr. Odilo Štampach OP a PhDr. Eduard Urban).

PhDr. Eduard Urban
ved. pracovní skupiny

Pracovní skupina pro projektivní techniky

se sejde 14. října 1998, 16 - 18 hod. v budově Kanceláře AV ČR, Národní 3, Praha 1, II. patro, místn. č. 205.

PhDr. Eduard Urban
ved. pracovní skupiny

Západočeská pobočka ČMPS ve spolupráci s ZČU PF v Plzni realizovala příjemný před velikonoční seminář, kde doc. S. Hermonová, CSc. a PhDr. V. Junková zabezpečily odbornou náplň se sociálně-psychologickou tematikou. Počet účastníků na tomto semináři bylo 38. Setkání se zabývalo i aktuálními otázkami současné psychologie v Čechách. Akce byla podmíněna i součinností s zpč. pobočkami psychologických asociací.

29. 6. 98 se bude realizovat setkání předsedů zpč. poboček psychol. asociací včetně zpč. pobočky ČMPS na půdě katedry psychologie za přítomnosti zástupců FF UK - katedry psychologie o současném a budoucím poslání psychologických služeb.

Za zpč. pobočku
PhDr. Bl. Šestáková

Asociace klinických psychologů

● Dohodovací řízení (DŘ) o úhradě péče (hodnotě bodu) na II. čtvrtletí 1998 (za AKP dr. Paloušová, dr. Koblic) skončilo nedohodou, o úhradě péče tedy rozhodla vláda, ale pojišťovny teprve nyní (květen) mají k dispozici návrhy smluv.

● DŘ o úhradě na III. čtvrtletí 1998 (dr. Paloušová, dr. Koblic) dne 13. 5. 1998 nedošlo k dohodě, druhý jednací den DŘ je 27. 5. 98. Schválil-li parlament zvýšení platby ZP za státní pojištěnce, přistoupily by v ambulancích pojišťovny na dohodu 1 Kč za bod při 9 hodinách práce.

● DŘ o rámcové smlouvě zatím stále nebylo svoláno.

● Nejen pracovní skupina DŘ (Koblic), ale i vlastní DŘ k seznamu výkonů přijalo 30. 4. 1998 (Paloušová, Koblic) při projednávání výkonů autorské odbornosti psychiatrie několik zásadních změn:

a) veškeré výkony psychoterapie se podařilo přesunout do odbornosti 910 - psychoterapie,

b) na návrh psychiatrů zrušen výkon nesystematické psychoterapie,

c) upraven výkon skupinové psychoterapie I (v důsledku čehož se mírně zvýší jeho bodová hodnota),

d) změněny texty výkonů psychoterapie,

e) upravena pravidla vykazování pro stacionáře s psychoterapeutickým léčebným programem,

f) i pro klinické psychology se podařilo zpřístupnit nový navrhovaný výkon "rozhovor... s dalšími osobami".

Změny mohou však vejít do praxe až vyhláškou MZ ČR.

● Pracovní skupina DŘ k seznamu výkonů (K. Koblic) bude projednávat návrhy AKP, týkající se klinických vyšetření, pravděpodobně v červnu 1998 a teprve poté budou moci být projednány vlastním DŘ.

● PhDr. Jiří Šípek byl zvolen zástupcem prezidia AKP pro ČMPS a pozorovatelem v UPA ČR.

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

Asociace klinických psychologů Čech, Moravy a Slezska je svými zástupci účastna na procesu vytváření podmínek pro vzdělávání v psychoterapii. Proces sestává ze tří kroků.

1. Vytvoření obecných zásad a požadavků na psychoterapeutické vzdělávání a vzdělání. Tento krok již byl učiněn, a to za účasti naší obce na půdě Společnosti pro psychoterapii a rodinnou terapii ČLS JEP,

a to ještě za předsednictva doc. dr. J. Skály, CSc. Zásady byly publikovány, a to po důkladné revizi, která měla jedenáct kol. (sic!) Samozřejmě, že další revize a dodatky psychoterapeutickou obec čekají v souvislosti s dalším vývojem psychoterapie u nás i v relaci s evropskými normami.

2. Byla zřízena subkatedra psychoterapie na IPVZ (dříve ILF), který je vedena doc. MUDr. V. Mikotou a doc. PhDr. J. Kocourkovou. Jejím úkolem je prověřování zájemců o funkční specializaci v psychoterapii. V současné době probíhá přechodné období, kdy jsou žadatelé o funkční specializaci zváni k pohovoru a pokud splní podmínky tohoto opatření (nejméně 10 let psychoterapeutické praxe a psychoterapeutické vzdělání, které bylo v oné době dosažitelné), a pokud jejich prezentace odpovídá jimi udávaným a dokladovaným skutečnostem, tuto specializaci získávají. Funkční specializace je uznávána klinickým psychologům, psychiatrům a některým lékařům klinických oborů, kteří navíc prokážou znalosti ze základů psychiatrie a relevantní psychologie.

Je ovšem dlužno připomenout, že nastane další posun v náročnosti na ověřování a prověřování předpokladů funkční specializace v psychoterapii. Psychoterapeutické vzdělání musí nezbytně a bez výjimek obsahovat kvalitní a rozsáhlou teorii, dostatečně zevrubné sebepoznání a/nebo osvojení psychoterapeutických dovedností a zcela nezbytnou a důkladnou supervizi. Konečně by měla nastat doba, kdy si uvědomíme a také na vlastní kůži poznáme, že supervize není žádní další ponižující, ohrožující a protivná povinnost, ale velká pomoc a úleva při výkonu "tak nemožného povolání", jakým psychoterapie je.

3. Na půdě Psychoterapeutické společnosti probíhá akreditační proces, který by měl jmenovat ty vzdělávací instituce, které aspirují na uznání jimi poskytovaného psychoterapeutického vzdělávání. Tento proces bude pokračovat i v nadcházejícím volebním období Psychoterapeutické společnosti. Předpokládá se, že akreditace budou udělovány na dobu určitou.

Při této příležitosti bych chtěl upozornit ty kolegyně a kolegy, kteří se do výcviků chystají, aby věnovali velkou pozornost jeho výběru a volbě. Naše asociace uvede prostřednictvím svých poboček seznam institutů akreditovaných.

Dalším tématem, na které chci upozornit, je nově zřizovaný systém průběžného vzdělávání, který Asociace klinických psychologů plánuje souběžně se stejným procesem připravovaným lékaři. Tento systém je zcela běžný v zemích od nás na západ. Kliničtí psychologové budou vy-

zváni v pravidelném intervalu k předložení potvrzení o vzdělávacích akcích, kterých se v rámci své odbornosti zúčastnili. Chceme vázat další výkon povolání ve zdravotnictví na průběžnou péči o svou profesi. Tento úkol bude, podobně jako Lékařská komora, spravovat a garantovat Asociace klinických psychologů Čech, Moravy a Slezska.

Pro klinické psychology by tento požadavek neměl být nikterak zvlášť obtížný, protože většina z nás se stejně zúčastňuje řady přednášek, seminářů, konferencí, výcviků a jiných odborných akcí. Půjde však o systém, který by měl náš "cech" reprezentovaný Asociací klinických psychologů Čech, Moravy a Slezska posunout na vyšší příčku kvality a prestiže.

Nejen to, měl by přispět k dobrému jménu psychologů a psychologické profese obecně. Domnívám se totiž, že jsme svému oboru i povolání mnohé dlužni stejně tak, jako univerzitám, na kterých jsme byli vyučeni a vychováni. Právě dalším vzdáváním a zlepšováním máme možnost tento dluh splácet a naplňovat akademický slib, který jsme svého času před odbornou i ostatní veřejností složili. Musím přiznat, že pro mne, stejně tak jako pro řadu mých kolegů a kolegyň, přesahuje povolání psychologa, v tomto případě psychologa klinického, rámec pouhého výkonu souboru činností, na které jsme získali osobní právo plněním a splněním předepsaných školních povinností. Představuje také výsadu, čest i radost patřit mezi lidi, kteří mají vzácné právo vstupovat do životů druhých lidí způsobem, který jim má přinášet prospěch, úlevu od utrpení a obnovu naděje smysluplnosti a srozumitelnosti lidského žití stejně tak, jako má vést k pravdám vědění, o něž psychologická disciplína v rámci ostatních věd usiluje.

Tento dodatek by neměl být chápán jako pouhé osobní vyznání, ale především jako zdůvodnění a zasazení dalších povinností, které nás čekají, do širšího kontextu, ve kterém se také, jak se domnívám, nacházíme. Tedy nikoliv jen další otravná povinnost, ale i přitakání budování a udržování odborného společenství. Jsem přesvědčen a vím to, že mnohým tato možnost přináší nemalou radost a zadostiučinění.

Poslední věc, kterou mám za svoji obzvláště milou povinnost, je poděkování.

Paní PhDr. Aleně Paloušové za vytrvalou, věrnou a vysoce kvalifikovanou práci při prosazování odborných i ekonomických zájmů klinických psychologů pro dospělé, ale také pro dětské psychology v rámci i nad rámec institutu dohodovacího řízení.

Panu PhDr. Karlu Koblicovi za věrnou, zodpovědnou a vysoce kvali-

fikovanou práci při prosazování a hájení zájmů naší odbornosti ve spolupráci s PhDr. A. Paloušovou, tak ve výboru Společnosti pro psychoterapii a rodinnou terapii ČLS JEP. Paní doc. PhDr. Janě Kocourkové za pečlivost, starostlivost a spravedlnost, s kterou se podílí na ustavení i činnosti Kabinetu psychoterapie na IPVZ a za poctivou snahu posílit kvalitu i pravidla psychoterapeutického vzdělávání ve zdravotnictví.

Paní PhDr. Blance Bouchalové za příkladnou reprezentaci Jihomoravské pobočky AKP ČR, poctivé, zodpovědné a spolehlivé přenášení regionální problematiky do celé asociace i za plnění úkolů spojených s tiskovým tajemníkem AKP ČR.

Paní PhDr. Marii Nesrstové za dlouholetou práci tajemnice Asociace klinických psychologů, kterou vykonává od samého počátku. Její přesnost, spolehlivost, energičnost a neokázalá dělnost pomohly vzniku i chodu celé obce.

Paní PhDr. Blance Čepické za dlouholeté vedení pražské pobočky AKP ČR, která je pobočkou největší, i za snahu, se kterou usiluje o takřka nemožné skloubení nároků Všeobecné zdravotní pojišťovny se zájmy klinických psychologů.

PhDr. Jiří Růžička, prezident AKP ČR

Asociace poradenských psychologů ČR pořádá 2. Poradenské dny,

které se budou konat 14. - 15. 10. 1998 ve školícím centru MU ve Šlapanicích u Brna, Nádražní 42, tel. 05/44228003 (trolejbus 131 z vl. nádraží).

Program bude zahrnovat přednášky, práci v sekcích a diskuse.

14. 10. 1998, 12.30 - 18.00 - přednášky:

Prof. MUDr. Dunovský, DrSc.: **Týrané dítě**

RNDr. Bartošek: **Koncepce a změny v poradenství**

PaedDr. Pilař: **První zkušenosti z nové koncepce v poradenství**

Prof. PhDr. Svoboda, CSc.: **Šikana a násilné chování u dětí.**

15. 10. 1998, 9.00 - 12.00 - práce v sekcích:

1. **Práce poraden v prevenci drogových závislostí,**

ved. PhDr. Skácelová.

2. **Porovnání dosahovaných výsledků inteligenčních testů PDW a nového dětského Wechslerova testu,** ved. PhDr. Dan.

3. **Práce s šikanou a agresivitou ve školách,** ved. PhDr. Kunová.

Nachystejte si prosím krátká 10min. sdělení do jednotlivých bloků podle Vašeho zájmu.

Předpokládané náklady: 2lůžk. pokoje s přísl. - 244 Kč/lůžko, plná penze 148 Kč (lze i jednotlivě). Společenský večer 14. 10. od 19.00. Účastnický poplatek 150 Kč (platba při prezenci).

Přihlášky k účasti pošlete obratem na adresu PhDr. Jaroslav Pospíchal, PPPm Brno, Údolní 11, 602 00 Brno. Ubytování a stravu objednejte obratem na téže adrese u PhDr. Jany Kunové, tel. 05/42215101.

PhDr. Jana Kunová, předsedkyně Asociace PP ČR

Z jednání představenstva Unie psychologických asociací ČR

U příležitosti Psychologických dnů 1998 v Olomouci 10. - 12. 9. 1998 se bude konat sněm Unie psychologických asociací ČR. Jednání bude v pátek 11. 9. od 17.00 hod.

Rámcový program:

1. Zahájení v 17.00 hod.
2. Projednání a schválení jednacího řádu sněmu
3. Zpráva o činnosti UPA ČR
4. Zpráva o financování
5. Projednání pracovní verze návrhu zákona o psychologické činnosti a komoře psychologů ČR
6. Projednání a diskuse ke stanovám UPA ČR
7. Projednání a diskuse k Etickému kodexu UPA ČR
8. Projednání a diskuse ke kvalifikačním pravidlům pro výkon profese psychologa a kontinuálního vzdělávání
9. Volba odborných komisí a další fungování UPA ČR
10. Různé.

Ke každému bodu bude diskuse účastníků. Měli bychom si odpovědět zejména na několik otevřených otázek typu *specifikace povinného a nepovinného členství, kalkulace členských příspěvků a využití, kompetence jednotlivých asociací, problematika předávání informací o klientech mezi odbornými psychology, náplň činnosti jednotlivých komisí, které zajistí fungování komory.*

Očekáváme od delegátů a event. dalších účastníků vyjádření k těmto otázkám.

Za předsednictvo UPA ČR: PhDr. Miloslav Šolc

Různá oznámení

Společnost sociální pediatrie ČLS JEP pořádá v Lékařském domě, Sokolská 31, Praha 2, dne 23. června 1998, 8.00 - 16.30 hod. seminář

Chceme skutečné blaho dětí?

Téma semináře se bude dotýkat spolupráce v prevenci ohrožení dítěte z pohledu zdravotníků, pedagogů, legislativy a státní správy.

Registrační poplatek 300,-Kč, pro členy SSP ČLS JEP 200,-Kč.

MUDr. František Schneiberg

Ve dnech 17. - 20. září 1998 se uskuteční v Opočně VI. psychoanalytické sympozium. Tématicky bude zaměřeno na problematiku

Osobnost psychoanalytika, psychoterapeuta - protipřenos.

Ubytování je zajištěno v hotelu Dialog (1 noc vč. snídaně cca 200 Kč).

Registrační poplatek je 300 Kč. Přihlášky zasílejte na adresu:

Institut aplikované psychoanalýzy, J. Soukupová, Vítězná nám. 10, 160 00 Praha 6.

Psychiatrická klinika IPVZ

v Praze 8 - Bohnicích, pav. 27 nabízí pro klinické psychology:

16. - 17. 9. 1998

Odborná stáž v psychodiagnostice dospělých - psychózy v psychodiagnostických metodách

21. - 23. 9. 1998

Odb. stáž v psychodiagnostice dospělých - Rorschach pro začátečníky

1. - 2. 10. 1998

Odborná stáž v psychodiagnostice dospělých - organicita v psychodiagnostických metodách

21. - 23. 10. 1998 - Rorschach pokračovací

18. - 20. 11. 1998 - Rorschach pokračovací

Cena odborné stáže je 200,-/den. Přihlášky prosím osobně na tel. 02/8552937.

PhDr. N. Kubíčková

Společnost ECHA (European Council for High Ability) - STaN (Společnost pro talent a nadání - česká odbočka) pořádá v kinosále Národního technického muzea v Praze na Letné, Kostelní 44, dne 16. října 1998 ve 14.00 hod. **35. pracovní den**, určený zejména psychologům, pedagogům a pracovníkům ve školství.

Zprávy z konference ECHA v Oxfordu (září 1998).

Místopředseda:
Prof. PhDr. J. Švancara

Předsedkyně:
PhDr. E. Vondráková

Kojenecký ústav Kyjov pořádá 29. - 31. října 1998 ve Strážnici setkání pracovníků koj. ústavů, dětských domovů, dětských center a všech přátel dětí.

Odborný program: Nové poznatky a postupy v péči o zdraví a zdravý vývoj dětí; Aktuální zdravotní problematika dětí v KÚ, DD, DC; Varia. Registrační poplatek 1.100,-Kč, pro členy SSP ČLS JEP 900,-Kč.

Kontakt: MUDr. Anna Neduchalová, KÚ, Strážovská 965, 697 33 Kyjov, tel. 0629/313.90-393.

Psychologický ústav Filosofické fakulty Masarykovy university, Arna Nováka 1, 660 88 Brno pořádá k 120. výročí narození svého zakladatele v pátek 23. října 1998 symposium

**Mihajlo Rostohar (1878 - 1966)
v tradici celostní a experimentální psychologie.**

Program bude spojen s výstavou dobových dokumentů.

Garant: prof. dr. Josef Švancara.

Přihlášky k účasti s anotacemi příspěvků na uvedenou adresu, příp. e-mailem: vobo@phil.muni.cz, do 15. 8. 1998. Podrobný program bude uveřejněn v zářijovém čísle Zpravodaje ČMPS.

Prof. dr. Josef Švancara

**Subkatedra klinické psychologie IPVZ
Kursy a odborné stáže na září - prosinec 1997**

Specializační kurs - Úvod do dětské klinické psychologie

vedoucí: PhDr. Dana Krejčířová termín: 23. - 24. 9. 1998

místo konání: subkatedra klinické psychologie, FTN, Praha 4

Kurs v Rorschachově metodě - 4. část

vedoucí: PhDr. Jan Ženatý termín: 28. - 29. 9. 1998

místo konání: Praha 4, Budějovická 15

určeno pro absolventy 3. části kursu v této metodě.

Kurs v Rorschachově metodě - 5. část

vedoucí: PhDr. Jan Ženatý termín: 17. - 18. 11. 1998

místo konání: Budějovická 15, Praha 4

určeno pro absolventy 4. části a pro pokročilé v této metodě.

Kurs: Využití Rorschachovy metody u dětí - 1. část

vedoucí: PhDr. Dana Krejčířová termín: 30. 9. 1998

místo konání: Budějovická 15, Praha 4

určeno pro dětské psychology se zákl. znalostí signování ROR metody

Kurs: Psychologická a sociální problematika onkologických onemocnění

program: spolupráce psychologa a lékaře na onkol. odděleních z pohledu našich odborníků

vedoucí: PhDr. Jan Ženatý, MUDr. B. Konopásek termín: 5. 10. 1998

místo konání: Budějovická 15, Praha 4

Specializační kurs v klinické psychologii

vedoucí: PhDr. J. Ženatý termín: 5.- 9. 10. 1998

místo konání: Budějovická 15, Praha 4

určení: pro psychology zařazené do speciální přípravy v klin. psychologii

Kurs: Problematika týraných a zneužívaných dětí

program: fyzické a psychické týrání, zanedbávání a sexuální zneužívání dětí, diagnostické a terapeutické přístupy, prevence

vedoucí: PhDr. Z. Toužimská termín: 15. - 16. 10. 1998

místo konání: Budějovická 15, Praha 4

Kurs: Psychosociální aspekty neurologických onemocnění u dětí

vedoucí: PhDr. Dana Krejčířová termín: 12. - 13. 11. 1998

místo konání: Budějovická 15, Praha 4

Kurs: Psychosociální problematika péče o geriatrické pacienty a pacienty dlouhodobě nemocné

vedoucí: PhDr. Alena Vyšatová termín: 26. - 27. 11. 1998

místo konání: Budějovická 15, Praha 4

program: nové poznatky z geriatry, gerontopsychiatrie a ošetrovatelství

Kurs: Nové poznatky a současné trendy dětské vývojové neuropsychologie

vedoucí: PhDr. Petr Kulišťák termín: 3. - 4. 12. 1998

místo konání: Budějovická 15, Praha 4

určeno pro dětské klinické psychology (neuropsychology), dětské poradenské psychology, pracovníky dětských stacionářů a jiných zařízení, dětské neurology, pediatry ad. program: seznámení se se současnými trendy v dětské neuropsychologii, praktické diagnostické postupy u různých vývojových poruch, poúrazové léze dětského věku a jejich rehabilitace, léze v ontogenezi, poruchy řeči, neuropsychologie dětské epilepsie.

Odborná stáž na geriatrickém pracovišti

školitel: PhDr. Alena Vyšatová termín: 5. - 9. 10. 1998

místo konání: geriatrické odd., Londýnská, Praha 2

program: přehled diagnostických metod, individuální a skupinová psychoterapie.

Special. odborná stáž - Úvod do klinické psychologie dospělých

školitel: PhDr. Jan Ženatý termín: 12. - 13. 10. 1998

místo konání: Kroměříž, Psychiatrická léčebna

Specializační odborná stáž v dětské klinické psychologii

školitel: PhDr. Dana Krejčířová termín: 12. - 23. 10. 1998

místo konání: subkatedra klinické psychologie, FTN, Praha 4

Odborná stáž - Neuropsychologická diagnostika a rehabilitace kognitivních funkcí v dospělém věku

školitel: PhDr. Petr Kulišťák termín: 2. - 20. 11. 1998

místo konání: Praha 4, FTN, katedra neurologie

Odborná stáž v psychologické vývojové diagnostice

školitel: PhDr. Dana Krejčířová termín: 23. 11. - 4. 12. 1998

místo konání: subkatedra klinické psychologie, FTN, Praha 4

program: Diagnostické a terapeutické postupy u dětí do 3 let a dětí s vývojovou retardací, použití vývojových škál, práce s rodinou, stimulační programy.

**Plán přednáškového cyklu pro psychology
zařazené do speciální přípravy v klinické psychologii
(září - prosinec 1998)**

3. 9. 1998	10-12 h.	PhDr. J. Ženatý: kazuistické konzultace zaměřené především na dospělé, posluchači přinesou rozpracovaný kazuistický materiál
	13-16 h.	MUDr. M. Pečená: Psychosomatika v gynekologii o psychické deprivaci a subdeprivaci
1. 10. 1998	10-12 h.	PhDr. D. Krejčířová: kazuistické konzultace zaměřené především na děti, posluchači přinesou rozpracovaný kazuistický materiál
	13-16 h.	PhDr. V. Probstová: Rehabilitace duševně dlouhodobě nemocných
12. 11. 1998	10-12 h.	PhDr. J. Ženatý: kazuistické konzultace zaměřené především na dospělé, posluchači přinesou rozpracovaný kazuistický materiál
	13-16 h.	MUDr. P. Remes: Psychologické aspekty náboženských sekt
3. 12. 1998	10-12 h.	PhDr. D. Krejčířová: kazuistické konzultace zaměřené především na děti, posluchači přinesou rozpracovaný kazuistický materiál
	13-16 h.	PhDr. Z. Košatecká: Závislost na alkoholu a gamblersství

Závazné přihlášky prosíme **měsíc** před zahájením kursu (event. ubytování a stravování možné) na adresu: Subkatedra klinické psychologie IPVZ, pí D. Petrášová, FTN, Vídeňská 800, 146 59 Praha 4-Krč, tel. 02/6108 2100.

Institut Alice Masarykové při UK nabízí

»»» Kurs Dítě, rodina a svět kolem (systemický přístup)

100 hodin výuky a výcviku, rozčleněných do čtyř třídních soustředění. Je určen především sociálním pracovníkům pracujícím s rodinou. Teoretické seznámení se systemickým přístupem, nácvik a rozvoj dovedností při vedení rozhovoru, modelování a supervize.

Lektoři: PhDr. Hana Vyhnálková, PhDr. Zdeněk Rieger. Kursovné cca 4500,- Kč. Zahájení na podzim 1998, počet účastníků 18.

»» Kurs Focusing pro pomáhající profese

Focusing je technika práce s vlastními pocity, která slouží především prevenci vyhoření a autosupervizi s náročnou klientelou. Kurs trvá 3 dny a obsahuje 23 hodin.

Lektoři: PhDr. Karel Kopřiva a spolupracovníci. Kursovné cca 1000,-Kč. Zahájení na podzim 1998, počet účastníků 18.

PhDr. Karel Kopřiva

Institut pro systemickou zkušenost

otevřít 22. 10. 1998 ve 13 hodin pro psychology, pedagogy, sociální pracovníky, lékaře apod. další tříletý **výcvik v systemickém přístupu** ke klientům, pomáhání a vlastní profesionální roli.

Počet účastníků 20 - 25, místo konání ISZ, Branická 89, Praha 4.

Cena výcviku je 21. 000,- Kč (možné splátky), na základě písemné přihlášky (zaslat co nejdříve) obdrží uchazeč/ka návrh smlouvy obsahující podrobné informace o výcviku a podmínkách jeho absolvování. Podmínkou přijetí je podepsaná smlouva, zasláná společně s avízem platby na adresu ISZ, nejpozději do 20. 9. 1998.

Veškeré další informace na adrese: ISZ, Branická 89, 147 00 Praha 4, tel./fax: 02/44460042, e-mail:isz@comp.cz.

Česká společnost pro psychoanalytickou psychoterapii

nabízí **výcvik ve skupinové analýze**. Výcvik probíhá podle mezinárodně uznávaných pravidel a je ukončen vydáním certifikátu. Výcvik obsahuje tříletou sebezkušenostní skupinu, na kterou navazuje teoretická výuka a supervize při vedení vlastních skupin. Cena jedné výcvikové hodiny pro rok 1998 je 100,-Kč, 21 setkání po 4 hodinách budou probíhat v centru ČSPAP, Břehová 3, Praha 1. V tomto roce se předpokládá otevření 3 skupin (vedoucí M. Hošková, L. Vrba, P. Junek).

ČSPAP pořádá rovněž výcviky v individuální a dětské psychoanalytické psychoterapii.

Zájemci se mohou hlásit na adrese ČSPAP, Břehová 3, Praha 1 (event. tel. 02/436623, L. Vrba).

PhDr. Marie Hošková

Společnost **STOB** nabízí ve dnech **13. - 15. 11. 1998 výcvik v kognitivně behaviorální terapii obezity**. Zájemci mohou být z řad lékařů, psychologů, zdravotních sester nebo jiných odborníků majících vztah k této problematice. Metodiku je možné aplikovat jak individuálně, tak i skupinově. Vyskolení lektori mají možnost pravidelného supervizního setkání.

Cílem společnosti STOB je rozšířit kurzy snižování nadváhy do všech měst České republiky. V současnosti je vyskoleno zhruba 200 lektorů v 70 městech České republiky.

Cena školení je 2 400,- Kč a je v ní zahrnut manuál pro lektory kursů snižování nadváhy, materiály pro 12 sezení Kursu snižování nadváhy a další pomůcky nutné k aplikaci tohoto způsobu terapie obezity. Bližší informace a přihlášky můžete získat na adrese STOB, P.O.Box 146, Praha 4, 143 00 či na tel. 02/ 401 4061, PhDr. Iva Málková.

Tréninkový a supervizní psychoanalytik Mezinárodní psychoanalytické společnosti do. PhDr. Jiří Kocourek, Dr. otevírá v rámci Institutu aplikované psychoanalýzy **supervizní skupinu** pro zájemce s individuálně či skupinově vedenými pacienty.

Bude se jednat o blok 10 sezení (vždy 1x týdně 2 hodiny) v prostoru Institutu aplikované psychoanalýzy, Vítězné nám. 10, Praha 6. Cena 6.000 Kč. Pro mimopražské zájemce může být kurs realizován během víkendu v penzionu Opočno (cena 6.500 Kč vč. ubytování). Absolvent získá certifikát akreditovaného výcvikového pracoviště.

Přihlášky adresujte na adresu: Institut aplikované psychoanalýzy, J. Soukupová, Vítězné nám. 6, 160 00 Praha 6.

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

již po čtvrté Vám nabízíme **Adresář sociálních služeb Prahy a středočeského regionu, vydání 1998**. Databázi sociálních a jim příbuzných služeb předkládáme již ve dvou svazcích - pro Prahu a střední Čechy a druhý svazek pro **severní Čechy**. Tato databáze je také přístupná na internetové adrese:

<http://www.ecn.cz/hestia/adresar>.

Adresáře si můžete vyzvednout v Poradně pro rodinu, Spytihněvova 6, Praha 2, nebo Vám jej pošleme za úhradu poštovního a balného (informace tel. 02/6927469, pí Kubíková).

PhDr. Jiří Tošner, Hestia

Humanitární sdružení CID - Centrum Integrace Děti a mládeže nabízí

☞ krizové telefonní linky pro děti (*Cidáček je kamarád*) a pro dívky a ženy (*Karlínka*) - 02/2481 7724

☞ nonstop po celý rok ozdravné, psychorehabilitační a klimatoterapeutické pobyty v Jeseníkách.

Uvítáme pomoc dobrovolníků při organizování těchto ozdravných pobytů a činnosti CID v Praze. Zajišťujeme i odbornou praxi pro studenty vysokých a středních škol. V Praze probíhá poradenská, terapeutická a klubová činnost.

Veškeré informace na adrese Peckova 7, 186 00 Praha 8-Karlín, tel. 02/2484 7724.

Sdružení Světlo pro život vzniklo v r. 1997 v Masarykově onkologickém ústavu v Brně. Zastřešuje různé aktivity, které slouží pacientům.

Již čtvrtým rokem je v provozu výtvarná dílna, kde hledají útočiště jak pacienti v průběhu hospitalizace, tak pacienti ambulantní. Začíná se zde také s arteterapií. Výhodou je, že pacienti mohou trávit čas v dílně podle své potřeby i po večerech a v průběhu víkendů.

Druhým rokem je v provozu Galerie Žlutý kopec, kde vystavují své práce jak pacienti, tak i někteří známí brněnští výtvarníci.

Na podzim 1997 proběhlo první kolo přednáškového cyklu, obsahující 8 hodinových přednášek pro pacienty a jejich rodinné příslušníky na témata týkající onkologických onemocnění.

Sdružení pořádá rekondiční víkendy a týdenní rekondiční pobyt s psychoterapeutickým programem a různé benefiční akce na podporu své činnosti.

Od června 1995 vychází v MOÚ pro pacienty dvouměsíční ONKO OKNO, kde jsou jednak informace týkající onkologických onemocnění a jednak zprávy z MOÚ a jeho službách.

PhDr. Helena Tichá, Brno

Mezinárodní konference o rehabilitaci poranění mozku

Ve dnech 4.- 6. května 1998 se v Praze, na Klinice rehabilitačního lékařství I. Lékařské fakulty UK, konala mezinárodní konference o rehabilitaci poranění mozku (Family and Professional Educational Training Series on Brain Injury Rehabilitation), pořádaná mezinárodní asociací poranění mozku (*International Brain Injury Association*). Tato asociace byla založena v r. 1992 na základě národní asociace USA z r. 1980 a zabývá se všemi aspekty poranění mozku, včetně poskytování péče, podpůrnými programy a službami pro osoby s poraněním mozku. Jejím současným prezidentem je prof. George A. Zitnay, PhD, profesor neurochirurgie na Virginském neurologickém institutu. Jen tak na okraj, pan prof. Zitnay je po prarodičích českého původu, dědeček byl z Prahy, babička pocházela z Plzně.

Program konference byl pořadatelem sestaven velmi vyváženě, vždy zaznělo vyžádané téma v trvání 30-40 minut, poté následovaly koreferáty 2-3 českých "reaktorů", kteří referovali o shodné problematice ze své zkušenosti. Poté následovala 40-50 min. diskuse v plénu, kdy bylo možno velmi podrobně rozebírat přednesenou problematiku.

Konference se zúčastnilo v jednotlivých dnech okolo 50-60 odborníků z České republiky (psychologové, kliničtí logopedi, speciální pedagogové, fyziologové a ergoterapeuti, neurochirurgové). Ze 14 zahraničních účastníků z USA, VB, SRN a Dánska, se vedle prof. Zitnaye sluší jmenovat i u nás dobře známou neuropsycholožku prof. Anne-Lise Christensen, která se zasloužila o zpracování Luriových metod do psychometrické podoby a o její uvedení do inventáře neuropsychologů.

Základní témata, kterými se konference zabývala:

- Neurorehabilitace osob s poruchami chování po poranění mozku
- Časná edukace a edukace dětí a mládeže po poranění mozku
- Technologické pokroky v Evropě a postupy léčení traumatických mozkových poranění
- Kognitivní rehabilitace
- Integrovaný multidisciplinární přístup - neurolingvistika a řečová terapie
- Rehabilitační péče po poranění mozku
- Pracovní a profesní terapie, modelové programy fyzikální terapie
- Pokroky v neurotraumatologii, včetně nových postupů
- Podpůrné sítě dobrovolných organizací pro osoby s poraněním mozku

- Role tzv. "case managera" a organizátora národních organizací dobrovolníků

- Program preventivní strategie.

Konference poskytla českým účastníkům nejnovější informace o současném světovém trendu vysoké komplexní péče o osoby s poraněním mozku a naopak zahraničním účastníkům informace o aktuálním stavu tohoto oboru v České republice. Součástí konference byla i důkladná exkurze po jednotlivých pracovištích Kliniky rehabilitačního lékařství a pro vybrané zahraniční zájemce exkurze na Neurochirurgické a Rehabilitační odd. Nemocnice Na Homolce.

V rámci této konference se dne 7. 5. uskutečnilo setkání pacientů po poranění mozku, jejich rodinných příslušníků a profesionálů působících v této oblasti s představiteli mezinárodní organizace International Brain Injury Association.

PhDr. Martin Kořán, CSc

František Palacký a psychologie

Letos, kdy vzpomínáme významného dvoustého výročí narození českého historika Františka Palackého, který se narodil 14. června 1798 v Hodslavicích na Moravě, si připomeňme i **jeho vztah k psychologii**.

Každý, kdo četl Dějiny národa českého i jiné jeho historické práce, si musel povšimnout, jak bohatě Palacký popisoval povahy historických osobností i jinak používal psychologické přístupy. Z vlastního života znal dobře povahy lidí prostých, měšťanů i šlechty.

Prostředí, které nejvýrazněji formovalo mladého Palackého v letech 1815 - 1818, bylo prostředí bratislavského evangelického lycea augšpurského vyznání. Mezi bratislavskými profesory si Palacký se zvláštní vděčností připomínal Jana Grosze, u něhož poslouchal psychologii, estetiku a klasickou filologii. Podle Palackého to byl muž vyššího vzdělání a jemného ducha. Ten ho rovněž seznámil s Kantovou filozofií.

Empirická psychologie u prof. Grosze naučila Palackého, že se stal pozorným k duševním jevům a jejich zákonitostem. Od doby přednášek o empirické psychologii zpytoval sebe za všech možných podmínek. Pozoroval také své vlastní náruživosti a jejich skryté i zjevné účinky. Tento způsob pozornosti se mu nakonec stal dokonale přirozeným.

Tam, kde bylo potřeba studovat duševní zákonitosti, užíval své psychologické znalosti. Když se začal učit estetiku a logiku, ale i metafyziku - pomáhal si psychologií. Vyjádřil se dokonce tak, že filozofii nejlépe zpřístupňuje právě psychologie.

V roce 1821 vyšel v Preslově Kroku Palackého pozoruhodný článek "Povšechné zkoumání ducha člověčího v jeho činnostech", ve kterém je podána psychologie jako úvod ke studiu estetiky. Za hlavní psychický jev pokládal Palacký cit. Rozum a vůle jsou jevy zprostředkované. Citům také přikládal oprávněnou důležitost v dějinách národa.

Literatura: Vlastní životopis Fr. Palackého, In Dílo Františka Palackého Sv. 1. Praha: J. Mazáč, 1941, I. o psychologii viz str. 21 a ve II. viz str. 39. Na konci I. vlastního životopisu, str. 33-34, je uvedeno též vysvědčení a u předmětu empirická psychologie je jeho prospěch výborný.

J. Hoskovec

"Poster", to je ono !

Návod pro ty, kteří mají druhým co říci, ale nemají odvalu přihlásit se k referátu, připravila PhDr. Miluše Havlínová, CSc.

Proč hned v názvu cizí slovo? To, co označuje, vzniklo jinde než u nás, v daném případě v Severní Americe, a dostalo se tomu názvu "poster". Anglický výraz "poster" (poustr) znamená v češtině "plakát", avšak významově zde jde o "vývěsku" (nebo o "nástěнку"?). Rozšířením této techniky po celém světě prostřednictvím mezinárodních setkání, se zžil anglický název.

Poster je jedna z moderních audiovizuálních a interaktivních forem, jejímž prostřednictvím může autor (autoři) prezentovat svoje sdělení druhým lidem a snažit se vzbudit jejich zájem, aniž by se jim vnucoval. Této formy sdělení se používá převážně při příležitostech, kde se sejde k nějaké společné činnosti více lidí podobného zaměření. Ke krátkodobé expozici na konferencích, seminářích, workshopech (dílňách) nebo k dlouhodobějšímu vystavení, což může být např. v instituci, kde autor/ři pracují nebo kterou reprezentují. Použití posterů je široké.

Postery jsou dnes velmi používanou formou odborného sdělení, kterou si oblíbili jak účastníci konferencí - ať už v roli autorů nebo prohlížečů - tak jejich organizátoři. Na takových odborných setkáních nechybí alespoň jedna posterová sekce. Smyslem v programu vyhrazené posterové sekce je, aby účastníci měli další možnost v klidu si prohlédnout nebo

doprohlédnout všechny postery a co je na tom nejcennější, setkat se s jejich autory, kteří v tu dobu mají za povinnost stát u svého posteru a odpovídat na otázky zájemců.

Posterové sdělení má svoje přednosti, ale také svoje omezení. Na něco se hodí, ale na něco je poster přímo kontraindikován.

Poster se hodí pro sdělení založené na prezentaci:

- ▷ dat (metodika a výsledky výzkumu nebo průzkumu)
- ▷ modelů (teoretické hypotézy)
- ▷ schémat (koncepční nebo přehledové studie)
- ▷ pracovních postupů, programů, projektů
- ▷ dokumentů všeho druhu.

Jak vyplývá z výše uvedeného, postery jsou velmi vhodné pro sdělení vědeckých a výzkumných pracovníků. Na mezinárodních konferencích je způsob posterové prezentace hojně využíván pro jejich nesporné přednosti.

Pro svou využitelnost k prezentaci dokumentů a popisu nejrůznějších postupů, programů nebo celých projektů, se postery však velmi dobře hodí i pro autory a adresáty z praxe.

Osvědčuje se také kombinace ústního sdělení a posteru. V případě, že ústní sdělení je založeno na nějakých datech, autor odkáže posluchače na svůj poster a využije ústní formy k argumentaci, interpretaci výsledků a k závěrům.

ZÁSADY PRO TVORBU POSTERU (kritéria účinnosti posterového sdělení)

Přípravné kroky:

- ◁ než vezme autor do ruky nůžky a materiál, který chce použít, udělá si pracovní scénář posteru,
- ◁ ve druhém kroku si shromáždí všechny materiál, který by se mohl hodit, až zjistí, co se mu podle scénáře opravdu hodí (co se nehodí, odloží) a co mu chybí, vytvoří,
- ◁ ve třetím kroku zreviduje původní scénář obsahově i rozsahem.

Při revizi scénáře si autor musí připomenout následující zásady, které platí pro výsledný produkt:

- ◁ na jednom posteru autor sděluje a dokumentuje jen jednu-dvě základní informace (nesděluje všechno najednou)
- ◁ pokud autor uvádí další informace, měly by to být jen takové, které jsou ve vztahu k základní informaci informacemi vedlejšími, doplňujícími nebo rozšiřujícími

◁ informace podává autor v přehledném sledu (prohlížející musí snadno pochopit, odkud kam má sledovat jednotlivé prvky posteru: podle pořadových čísel, podle šipek, ale vždy při zachování běžného postupu zleva doprava, shora dolů)

◁ hlavním prostředkem sdělení jsou názorně zpracované informace (grafy, schémata, obrázky, fotografie, nikoliv však tabulky)

◁ textová část je podpurným prostředkem, musí být stručná a zároveň srozumitelná (její funkce je být slovním doprovodem a spojnicí názorných částí posteru)

◁ pokud autorovo sdělení spočívá ve slovním popisu nějakého jevu nebo postupu, musí být popis strukturován a podán v heslech

◁ názorné i textové části posteru musí být graficky výrazné a dostatečně velké, aby byly čitelné ze vzdálenosti 1 m stojící osobou (vhodné typy písma, barvy, kombinace papíru) - použití moderních technických prostředků umožňuje, aby i autor bez výtvarných dovedností vlastnoručně zimpvizoval i velmi zdařilý poster, jehož osobité kouzlo každý ocení

◁ rozměry posteru je nutno podřídit požadavku organizátora.

Povinností organizátorů je nejen sdělit rozměry panelů předem, ale i je - pokud možno - dodržet. Autoři posterů však udělají lépe, když zaprvé nebudou na žádné rozměry spoléhat a budou počítat s plochou minimální, tj. 100x100 cm, a zadruhé, když si poster nepřipraví napevno na nějaký velký kus papíru (tedy doslova jako plakát), ale rozložený na jednotlivé prvky (části). Samozřejmě si jejich sestavu musí doma zkusit na ploše 100x100 a potom si nakreslit uspořádání všech prvků na danou plochu.

Poster (a s ním workshop) patří vlastně k alternativním způsobům práce na odborných setkání lidí nejrůznějšího zaměření. Ve srovnání s tradičními způsoby frontálního výkladu, přednáškou, referátem, ústním sdělením, aktivizuje a motivuje účastníky takových setkání nesrovnatelně více. Jeho předností je, že je prostředkem vizuálním. Jak víme, zrakem se naučíme více než sluchem. Ještě více se naučíme, je-li poster jako vizuální prostředek spojen s kinestetickým, tj. pohybově prožitkovým. K takové kombinaci dojde v posterové sekci, kde se Váš poster stane programově podnětem k interakci mezi autorem a zájemci o jeho téma. To je potom pohybu a prožitků na obou stranách. Obohaťte sebe i druhé. Přihlašte se do posterové sekce !

VÝZVA PRO PSYCHOLOGY PRACUJÍCÍ V OBLASTI PSYCHOLOGIE TRHU
(Tj. pro ty, kteří pracují ve výzkumu trhu, public relation, reklamě a zabývají se psychologií prodeje.)

Žádáme všechny psychology, kteří pracují v oblasti aplikace psychologie v marketingu, ať plným či částečným úvazku, aby se přihlásili na adresu:

Česká marketingová společnost, Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1.
Uvedte svoji adresu a konkrétní specializaci v dané oblasti. Pozveme Vás na naše pravidelná setkání a budeme Vás informovat o chystaných opatřeních, jejichž cílem je chránit profesní etiku a odbornou úroveň oboru. Za psychologickou sekci České marketingové společnosti

PhDr. Růžena Komárková

PhDr. Jitka Vysekalová

Mezinárodní aktivity

Asociace zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům - AOVZ
a *Association française d'information et de recherche sur l'animale compagne - AFIRAC* pod záštitou *IAHAIO*

pořádají v Praze v hotelu Atrium Hilton ve dnech 10. - 12. září 1998 konferenci **The Changing Roles of Animals in Society**.

Jde již o 8. mezinárodní setkání s tematikou vzájemného ovlivňování člověka a zvířete. Pro účastníky z ČR a SR a studenty je připravena nabídka redukováných registračních poplatků. Podrobné informace a přihlášky na adrese: GCI, L. Jandová, Na Maninách 7, 170 00 Praha 7, tel. 02/66798 202, e-mail: gci@terminal.cz.

PhDr. Jiřina Lacinová

Ústav experimentálnej psychológie SAV a Spoločenskovední ústav SAV pořádají konferenci **"Kognitívne procesy, osobnosť a sociálne správanie"** v Bratislavě 30. 9. - 1. 10. 1998. Dne 29. 9. 98 se uskuteční symposium u příležitosti 40. výročí vydávání časopisu *Studia psychologica*.

Zájemci o účast prosíme zaslat návratku se jménem, názvem pracoviště, adresou pro korespondenci, požadavek na nocleh a event. název referátu. V případě aktivní účasti prosíme zaslat do 30. 6. 98 souhrn (1/2 strany) pro sborník souhrnů. Délka referátu max. 15 min.

Kontakt: ÚEP SAV, Dúbravská cesta 9, 813 64 Bratislava, tel. 375 625, e-mail: expspro@savba.sk.

PhDr. M. Stráženeč, DrSc.

It is a great pleasure for us to invite you to the **2nd East-West Conference on Child Sexual Abuse and Sexual Violence** organized by several organizations with the leading role of the *Czech Sexuological Society* and under the auspice of the *3rd Faculty of Medicine of the Charles University* and the *National Drug Commission* (21 - 24 April 1999).

If you are interested in participation, for further information please contact: K+A Conference Service, East-West Conference, Sušická 21, 166 35 Praha 6, tel. 02/24904568, e-mail: eastwest@bsdi.infima.cz, <http://www.infima.cz/eastwest>.

PhDr. J. Procházková

23. - 25. 9. 1999

29th EABCT Annual Congress (Klinická psychologie a psychoterapie), Technická universita, D-01062 Drážďany. Přihlášky k aktivní účasti do 1. 9. 1998.

15. - 18. 7. 1999

AIDS Impact 1999 (Biopsychosocial Aspects of HIV Infektion), Ottawa, Kanada, <http://www.cpa.ca>.

Osobní sdělení

Univ. Prof. Josef Brožek pětáosmdesátiletý

Prof. Brožek, který se letos dožívá osmdesáti pěti let, se narodil 14. srpna 1913 v Mělníku nad Labem - Předním Podolím. Připomeňme si jeho studijní běh, pracovní funkce i pocty.

Studijní běh - škola obecná 1920-24 (Mělník n./L., Police n./Met.), gymnasium 1924-32 (Náchod, Mělník, Brno, Plzeň), Universita Karlova 1932-36, PhDr. červen 1937, Itálie (prosinec 1938 - únor 1939), Švýcarsko (březen), USA 1939-1940 Univ. of Pennsylvania, Philadelphia, 1940 - 1940 Univ. of Minnesota, Minneapolis, MN.

Pracovní funkce - asistent, katedra filosofie UK, 1936 - 1937, psycholog, karlínská poradna pro volbu povolání, leden - září 1937, psycholog, Baťovy závody Zlín, 1937 - 1939, vědecký pracovník, profesor, Laboratory of Physiological Hygiene (School of Public Health, U. of Minn.),

1941 - 1958, Prof. a vedoucí katedry psychologie, Lehigh U., Bethlehem, PA, 1959 - 1963, Research Professor 1963 - 1979, Fulbright Senior Research Fellow, U. of Würzburg 1979 - 1980, Resident Coordinator, UN University's World Hunger Program, Mass. Inst. of Tech., 1980 - 1981, Visiting Professor, Univ. of Passau, jarní semestry 1986 a 1987., Visiting Professor, Brazílie, květen 1996.

Pocty - 1969 Medaile Aleše Hrdličky, 1970 Čestné členství Slovenskej antropologickej spoločnosti, 1992 Čestné občanství města Police n./Met., 1992 Čestné členství České asociace psychologů práce a organizace, 1995 Cena Rektora University Karlovy za knihu "T. G. Masaryk on Psychology", 1996 Zlatá medaile UK, 1996 Čestné členství Českomoravské psychologické společnosti, 1997 Čestné členství nově vytvořené České společnosti antropologické, 1997 Certifikát Americké psychologické asociace za více než 50 let členství.

Jsem rád, že jsem mohl sdílet v roce 1995 cenu Rektora UK za knihu "T. G. M. on Psychology" společně s prof. Brožkem a že jsem mohl být přítomen při předání zlaté medaile UK v roce 1996.

Jubilant dává příklad svým neutuchajícím zápalům pro obor psychologie a myšlenkovou svěžestí. Jsme mu za to vděční a přejeme přátelsky vše nejlepší.

Jiří Hoskovec

Odborná literatura

Praško Ján, Prašková Hana: ASERTIVITOU PROTI STRESU (Praha, Grada Publishing 1996, 184 stran, 149,-Kč)

Asertivita z mého pohledu člověka, který se snaží o její zprostředkování druhým již po mnoho let, se stává stále více způsobem života, životní filosofií, životním stylem, a takto mnou pojímaná vysoce přesahuje kategorii komunikačního stylu, sociální dovednosti. Přesto veřejnosti odbornou i laickou je vnímána spíše redukcionalisticky, s akcentem na dosažení a prosazení vlastních potřeb na prvním místě. Tomuto pojetí doposud odpovídaly i všechny publikace - psané odborníky a určené veřejnosti - laické i odborné.

Práce manželů Praškových povyšuje pojetí asertivity do výsostných vod duchovních, filosofických a psychoterapeutických. Prvně se - díky

ním - dostává do rukou druhých pojetí velmi lidské, kultivované, citlivé, reflektující potřeby nejen nás samých, prosazujících své nároky, ale i našich partnerů v komunikaci, v životě. Jakožto nedílná složka asertivního pojmání světa je zde zdůrazněno umění naslouchat druhému, důraz je kladen nikoli na výhru, ale na vytvoření platformy pro spolupráci a vzájemnou koexistenci s druhými, s respektem k sobě i jim.

Sama pro sebe, jakožto tlumočnicka asertivního pojetí života, považuji tuto práci za zcela výjimečnou, hodnou pozornosti všech, tj. i těch, kterým dosud "naskakovala vyrážka" při vyslovení tohoto pojmu. Každý vnímavý čtenář se bude cítit povznesen a "polaskán", a bude mít pocit, že v životě, i v tom nejhrušnějším, existují rezervy a možnost pozitivní změny s nutností vlastní aktivní participace, která není nijak bolestná.

Shrnu-li své emotivní stanovisko, práce manželů Praškových pohladí na duši a vyvolá i u zatvrzelých pesimistů hřejivý pocit nosné perspektivy v životě.

Knihy je členěna tak, aby harmonicky a vyváženě zpřístupnila teoretické základy a objasnila nejen základní pojmy, ale i důvody, proč se touto problematikou zabývat blíže - dotýká se stresorů v mezilidské komunikaci, vlivu kognitivního zpracování na prožívaný distress, komunikačními zlovyky, zpřístupňuje filosofii asertivity prostřednictvím výkladů asertivních práv, i praktickou aplikaci asertivity, na což je kladen zvláštní důraz.

Velká část publikace je věnována stěžejním problémům, vznikajícím v běžném životě - konverzační dovednosti, umění empatického naslouchání, metoda asertivních obligací, přijímání a podávání kritiky, řešení konfliktů a problémů v rámci interpersonálních vztahů profesionálních i soukromých. Jako hlavní klad recenzované práce vidím důraz ne tolik na techniky, jako na filosofii asertivity. Skýtá svému čtenáři jak možnost přijetí asertivity jakožto přístupu k životu, tak i zřetelnou a jasnou prezentaci možnosti její aplikace v praktickém životě.

PhDr. Jitka Douchová
Poradna pro rodinu, Praha

* * *
Jaro Křivohlavý: JAK ZVLÁDAT DEPRESI
(Grada Publishing 1997, 128 stran, 126,-Kč)

Přední představitel našich neplodnějších popularizátorů poznatků moderní psychologie se ve své poslední publikaci vydává na minová po-

le jedné z nejrozšířenějších civilizačních chorob - deprese. Tak, jako ve všech předchozích populárně naučných dílech, se i tentokrát opírá o relevantní literární zdroje (57 titulů, včetně těch nejnovějších) a o výsledky výzkumných prací. Výsledkem je užitečná příručka pro všechny, kdo se s depresivními stavy setkávají - jak pro samotné postižené, tak pro jejich okolí. Východiskem mu jsou především principy kognitivní psychoterapie.

Publikace obsahuje - kromě předmluvy, úvodu a závěrečného shrnutí - dvě stěžejní kapitoly: "Jak pomoci sám sobě v depresi" a "Jak pomáhat lidem v depresi." Snaha o vysokou míru didaktičnosti vede někdy až k poněkud nadbytečným redundancím. Méně zasvěcený čtenář si tak však alespoň může některé poznatky a zásady na různých místech publikace zopakovat. Teoretická východiska autorova přístupu (kognitivní teorie deprese a kognitivní psychoterapie) mohou být pro některé typy depresí jistě velice užitečná. Jak pro popis možné kauzality, tak i pro volbu vhodných "terapeutických" postupů. Přesto jde o určitou redukci možných pohledů, což pak sám v poslední subkapitole pod názvem "Jak se dnes léčí deprese" také připouští.

Vysoký standard grafického a redakčního zpracování, u nakladatelství Grada dnes již běžný, poněkud narušuje v dodatku, kterým je Beckův inventář deprese, chybějící položka C 3 (str. 117).

V souhrnu je třeba říci, že jde o publikaci, ve které najdou odpovědi na své otázky všichni ti, kterým je primárně určena (depressivní i jejich nejbližší okolí). Zároveň však může být velice užitečnou inspirací pro každého, kdo se s uvedenou problematikou setkává ve své profesi.

PhDr. Petr Šmolka

* * *

V době plné násilí kolem nás a často i v nás vyšla publikace Tomáše Nováka a Věry Capponi: *SÁM PROTI AGRESI* (Grada, 1996, 128 stran, 120,-Kč).

Poutavě napsaná, autoři garantují tradiční čtivost. V knížce nalezneme mnoho příběhů i konkrétních rad, jak se agresi bránit. Přiznám se, že mne však (a ne poprvé) při čtení napadalo, proč autoři vkládají do textu testy pro čtenáře. Jistě jsou jistou částí populace testy nejrůznějších druhů značně vyhledávané, ale jsou tyto testy skutečnými testy? Jestliže ano, nemají, dle mého psychologickým vzděláním poznamenaného soudu, v populární publikaci místo. A nejsou-li, proč se tak tváří?

Na konci je uvedena nabídka adres, kde hledat pomoc. Škoda, že autoři nebyli pečlivější, jen tak se mohlo přihodit, že směšují pracoviště. Další kniha do knihovničky sběratelů příruček jak žít.

PhDr. Jana Procházková

Recenzované tituly z nakladatelství GRADA si můžete objednat na adrese: ČMPS, Kladenská 48, 160 00 Praha 6, obdržíte je na dobírku přímo z nakladatelství. K ceně nutno připočíst poštovné.

Volná místa

Věznice Příbram přijme jednooborového PSYCHOLOGA - PSYCHOLOŽKU, 10. plat. třída, nást. plat 11.650 Kč, vyšší plat. stupeň dle praxe, ubytování pro svobodné možné. Informace: Věznice Příbram, personální odd., pošt. schránka 60, 261 15 Příbram I, tel. 0306/26647, 26691, l. 206, 207.

Pedagogicko-psychologická poradna Kladno, ul. 5. května 249, 272 01 Kladno II, tel. 0312/661044, 660436 přijme PSYCHOLOGA - PSYCHOLOŽKU. Praxe vítána.

*** **

Prodám testy:

Hodnocení manažerských předpokladů. (T-42)

Heidelberský inteligenční test. (T-176)

Test úrovně rozumových schopností. (T-228)

Test obecných schopností. (T-44)

Nabízím za původní ceny, či po dohodě. Telefon 040/6611797, nebo večer 040/6612467.

Koupím Test zrcadlového kreslení (komplet).

Tel. 05/45211946, 0603 456779.

Uveřejňované příspěvky včetně inzerce nemusí vyjadřovat názory Rady ČMPS. Přijímají se na disketě v T602, elektronickou poštou, strojopisem, nebo kratší telefonicky.

Uzávěrka zářijového čísla 30. srpna 1998.
